

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ถ้าคนในสังคมมีคุณภาพย่อมทำให้การพัฒนาประเทศบรรลุจุดประสงค์ได้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนดังกล่าว ครูนับว่าเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็น "หัวใจ" ของการจัดการศึกษาและการพัฒนาประชากร (UNESCO 1965, ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527) ดังที่ได้กล่าวกันว่า ไม่มีประเทศใดที่จะสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้สูงเกินกว่าชอบชืดคุณภาพของครูในประเทศนั้น หากครูมีคุณภาพต่ำหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ความหวังและการลงทุนที่จะให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายย่อมย่อหย่อนหรืออาจถึงขั้นล้มเหลวได้ (คณะครุศาสตร์ 2530) การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและบังเกิดผลสมบูรณ์ในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ การให้การศึกษาอบรมแก่ผู้ที่จะเป็นครูในอนาคตจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างมากยิ่งไปกว่าการให้การศึกษาแก่บุคคลธรรมดาทั่วไป ครูศึกษาหรือการฝึกหัดครูจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของประชากร ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลอีกด้วย (ทิพวรรณ เลขะฉนิช 2530)

ในฐานะที่ครูเป็นหัวใจของกระบวนการจัดการศึกษาดังกล่าว รัฐจึงให้ความสำคัญของการผลิตครูไว้เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 หมวดที่ ๖ ด้วยแนวนโยบายของการศึกษา ข้อ 19 ระบุว่า "รัฐเป็นผู้จัดการฝึกหัดครูทุกระดับและพึงดำเนินการผลิตครู เพื่อให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีครูผู้สามารถให้การศึกษาได้สมบูรณ์ สอดตามความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ" เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) จึงกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกหัดครูว่า "จะพัฒนาคุณภาพของการผลิตครูและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของครู" เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การผลิตครูในการจัดการศึกษาด้านครุศึกษาหรือการฝึกหัดครูนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ (Anderson 1972) สถาบันครุศึกษาทั้งหลายจึงจัดให้นักศึกษาครูได้รับการศึกษาทั้งหมดวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาเฉพาะด้าน และวิชาชีนครู ทั้งทางภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ภาคทฤษฎีนั้น มุ่งให้นักศึกษาครูได้มีความรู้ทางด้านวิชาการอย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพครู ส่วนภาคปฏิบัตินั้นมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาครูได้นำความรู้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในงานครูอย่างแท้จริง ภาคปฏิบัติจึงนับว่าเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการผลิตครู ดังที่ สายหยุด จำปาทอง ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะได้ครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความ เป็นครูนั้นจำเป็นต้องสร้างเขาขึ้นมา จะหวังให้ได้ครูโดยกำเนิดคงไม่ได้ และการสร้างหรือการผลิตครูนั้น จะให้ความรู้ทางทฤษฎีอย่างเดียวกจะเป็นครูที่ดีได้ยาก จำเป็นต้องฝึกหัดและฝึกฝนทาง ภาคปฏิบัติให้มากพอจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้ดีและเกิดความมั่นใจ อันจะนำไปสู่ความรักความ ศรัทธาในอาชีพ ซึ่งเป็นประตูไปสู่ความมีวิญญาณของความ เป็นครูในที่สุด (กรมการฝึกหัดครู 2529) สโตนส์และมอริส (Stones and Morris 1972) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีกว่า ประสบการณ์ทั้งหลายที่นักศึกษาได้รับจากโรงเรียนที่เขาฝึกสอนจำเป็นอย่างยิ่งต่อการ ประกอบอาชีพครูในภายหลัง จึงกล่าวกันว่าการฝึกภาคปฏิบัติหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีนครูเป็น หัวใจของการผลิตครู (กรมการฝึกหัดครู 2529) ดังนั้นบรรดาหลักสูตรผลิตบัณฑิตทางครุศาสตร์ของ สถาบันครุศึกษาต่างก็ให้ความสำคัญต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีภาคปฏิบัติสอดคล้องกัน คือถือว่ามี ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้นักศึกษาครูทุกคนมีโอกาสฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อพัฒนา สมรรถภาพแห่งความเป็นครูชั้นวิชาชีพในสถานการณ์ที่เป็นจริง เพราะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีส่วนเพิ่มพูนประสบการณ์ในวิชาชีพอย่างมาก (นิคม ดังคะนิพน 2528) หลักสูตรการฝึกหัดครูของ สภาการฝึกหัดครูก็เป็นเช่นเดียวกันคือ เน้นให้มีการจัดกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีนครูอย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อช่วยสร้างเสริมคุณภาพของการผลิตครูที่พึงประสงค์

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีนครูที่วิทยาลัยครูจัดให้แก่ นักศึกษาครูนั้น มี 2 ประเภท คือ นักศึกษาฝึกงานและนักศึกษาฝึกสอน นักศึกษาฝึกงานนั้นเน้นสมรรถภาพการฝึกงาน แยกตามวิชา เอกหรือวิชาโทของสายเทคนิคการศึกษา เช่น งานแนะแนว งานห้องสมุด ส่วนนักศึกษาฝึกสอน เน้นสมรรถภาพการสอนควบคู่ไปกับสมรรถภาพด้านอื่นด้วย กรมการฝึกหัดครูได้กำหนดจุดจุดหมายของ การฝึกประสบการณ์วิชาชีนครูไว้ โดยมุ่งหวังให้นักศึกษาครูมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน คือ สมรรถภาพ ด้านความรู้ สมรรถภาพด้านเทคนิควิธี และ สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

สมรรถภาพด้านความรู้เป็นความสามารถของนักศึกษาครูเกี่ยวกับความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะนำไปใช้สอนโดยตรง ความรู้ในวิชาชีพครูที่จะเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู สมรรถภาพด้านเทคนิควิธีเป็นความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติในหน้าที่ครูด้านงานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาตน และงานพัฒนาสังคม และสมรรถภาพด้านคุณลักษณะเป็นความสามารถของนักศึกษาครูในการพัฒนาตนให้ตั้งมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความศรัทธาในอาชีพครู มีความตระหนักในคุณค่าของการดำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ และให้มีจิตสำนึกในการพัฒนาหรือชุมชน(กรมการฝึกหัดครู 2529)

จากจุดหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า สมรรถภาพด้านความรู้ที่นักศึกษาครูได้เรียนภาคทฤษฎีมาแล้วในห้องเรียน สมรรถภาพด้านคุณลักษณะเป็นสมรรถภาพที่พึงจะเกิดขึ้นทั้งในระหว่างเรียนภาคทฤษฎีและฝึกภาคปฏิบัติ และเกิดขึ้นตลอดเวลาในช่วงของการเป็นครู สมรรถภาพที่จะได้รับโดยตรงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคือสมรรถภาพด้านเทคนิควิธี ซึ่งแบ่งเป็นงานย่อย 6 งาน ในบรรดางานย่อยทั้งหมดงานสอนนับว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุด จะเห็นได้จากการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของการประเมินผลสรุปในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันครุศึกษา ต่างก็ให้น้ำหนักความสำคัญด้านงานสอนมากที่สุด กล่าวคือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้น้ำหนักด้านพัฒนาการสอนร้อยละ 40 สอบสอนร้อยละ 20 รวมน้ำหนักความสำคัญด้านการสอนร้อยละ 60 นอกนั้นเป็นด้านพฤติกรรมทั่วไปร้อยละ 30 เวลาปฏิบัติงานร้อยละ 5 สัมมนาหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพร้อยละ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้น้ำหนักด้านการสอนปกติร้อยละ 50 สอบสอนร้อยละ 10 รวมน้ำหนักด้านการสอนร้อยละ 60 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ให้ความสำคัญด้านพัฒนาการสอนร้อยละ 60 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้น้ำหนักด้านการสอนร้อยละ 50 สอบสอนร้อยละ 10 รวมน้ำหนักความสำคัญด้านการสอนร้อยละ 60 และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้น้ำหนักความสำคัญด้านการเตรียมการสอนร้อยละ 20 การสอนในชั้นร้อยละ 50 รวมน้ำหนักความสำคัญด้านการสอนร้อยละ 70 (นิคม ตั้งคะนิพน 2528) การสอนจึงเป็นหัวใจของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ถ้านักศึกษาครูคนใดสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คาดว่าจะประสบความสำเร็จในการออกไปประกอบอาชีพครูในภายหน้าอย่างดี

ถึงแม้ว่ากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้พยายามเน้นสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาครูเพียงใดก็ตาม แต่ก็ดูเหมือนว่าปัญหาหลักของการฝึกหัดครูหรือครุศึกษาก็คือผู้ที่สำเร็จการ

ศึกษาจากสถาบันครุศึกษายังมีความรู้ในวิชาที่สอน และสมรรถภาพด้านการสอนอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5) ผลผลิตของระบบฝึกหัดครูมีคุณภาพไม่น่าพอใจ (สุมน อมรวิวัฒน์ 2531) การพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตทางด้านครุศึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญมากเพราะครูเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษาตั้งได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพในด้านสมรรถภาพการสอนซึ่งเป็นงานหลักของครูจะต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน การพัฒนาคุณภาพของครูเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอนควรปรับปรุงตั้งแต่กระบวนการผลิตครู เพื่อให้ นักศึกษามีสมรรถภาพด้านนี้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ การวิจัยในเรื่องนี้จึงน่าจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการผลิตครูต่อไป

จากผลการวิเคราะห์งานวิจัยทางด้านครุศึกษาในประเทศไทยของ จารีรัตน์ ปรุกแก้ว (2528) โดยสำรวจงานวิจัยด้านครุศึกษาที่มีคุณภาพที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2502 ถึง 2526 จำนวน 793 เรื่อง และจำแนกงานวิจัยเชิงระบบตามแนวโมเดลCIPP พบว่ามีงานวิจัย 4 ด้าน คือ (1) ด้านสภาวะแวดล้อมของการครุศึกษา 35 เรื่อง (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการครุศึกษา 83 เรื่อง (3) ด้านกระบวนการของการครุศึกษา 643 เรื่อง และ (4) ด้านผลผลิตของการครุศึกษา 53 เรื่อง (บางเรื่องจัดประเภทได้มากกว่า 1 ประเภท) เมื่อจำแนกงานวิจัยนี้ใหม่พบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาครูโดยตรงเพียง 278 เรื่อง แบ่งเป็น งานวิจัยเชิงทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครูภายใต้วิธีสอนสองแบบ 99 เรื่อง คุณลักษณะของนักศึกษาครู 79 เรื่อง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพระหว่างปี 62 เรื่อง สมรรถภาพด้านการสอน 21 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับผลสัมฤทธิ์ในการสอน 13 เรื่อง ทศนคติต่อวิชาชีพระหว่างปีของนักศึกษาครู 16 เรื่อง และ อ้อมโนทัศน์ของนักศึกษาครูก่อนและหลังฝึกสอน 1 เรื่อง

ส่วนในต่างประเทศ โคห์เลอร์ (Koehler 1985) ศึกษางานวิจัยด้านครุศึกษาที่เกี่ยวข้องกับครูก่อนประจำการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารของ ERIC ระหว่างปี 1981 ถึง 1984 จำนวน 233 เรื่อง โดยจำแนกงานวิจัยเป็น 6 ประเภท คือ

1. ศึกษาทักษะ สมรรถภาพ และทัศนคติของครูฝึกหัด ซึ่งเป็นผลสะท้อนมาจากการจัดการศึกษาก่อนประจำการ
2. ศึกษาทักษะ สมรรถภาพ และทัศนคติของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นผลสะท้อนมาจากการศึกษาในปัจจุบันหรือในอดีต หรือผลสะท้อนต่อคุณภาพการสอนในอนาคต

3. ประเมินรายวิชา กระบวนการจัดรายวิชา หรือประเมินหลักสูตรครุศึกษา
4. ศึกษาเกี่ยวกับนักวิชาการครุศึกษา
5. ศึกษาเกี่ยวกับสถาบันครุศึกษา
6. สังเคราะห์งานวิจัยด้านครุศึกษา

โคห์เลอร์ยังได้ชี้ให้เห็นว่า การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครูฝึกหัดนั้น มักเป็นการประเมินการฝึกปฏิบัติหรือประเมินคุณภาพของกระบวนการผลิตครูก่อนประจำการ มีงานวิจัยบางเรื่องที่ศึกษาด้วยความสนใจพิเศษเฉพาะด้าน งานวิจัยทั้งหลายมักจะให้ข้อแนะนำว่า ครูควรมีความรู้มากขึ้นกว่าเดิม หรือแนะนำว่าการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาครูที่มีการฝึกฝนมาไม่เพียงพอ และจากการศึกษาความพร้อมในการเตรียมครู ส่วนใหญ่ได้ข้อสรุปว่า การเตรียมตัวเรื่องการจัดการชั้นเรียนและกลวิธีในการสอนไม่เพียงพอ การวิจัยส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาครูมักจะเป็นการศึกษาเพื่อค้นหาทักษะ ทักษะคิด และการรับรู้ของนักศึกษาครู และได้ข้อค้นพบว่านักศึกษาครูมีความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และสมรรถภาพครูไม่เพียงพอ โคห์เลอร์ได้กล่าวถึงการวิจัยในอนาคตส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาครูว่า ควรมีการวิจัยถึงวิธีการที่การครุศึกษาจะสอนทักษะ ทักษะคิด และกระบวนการคิด ให้แก่นักศึกษาครูได้อย่างไร เพื่อที่จะได้นำเทคนิคและกลวิธีสอนไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้

งานวิจัยด้านการสร้างแบบประเมินผลและการประเมินสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาครู การศึกษาพฤติกรรมหรือองค์ประกอบของการสอนที่ดี และการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบางตัวกับผลสัมฤทธิ์ในการสอน เท่าที่ผ่านมามีงานวิจัยจำนวนมากพอสมควร แต่ยังไม่มียงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาครู อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเหล่านี้ก็มีความสำคัญและทำให้คาดได้ว่าน่าจะมีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับสมรรถภาพด้านการสอน ซึ่งควรจะนำมาวิจัยศึกษาต่อไป

นอกจากนี้ยังมีประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพครูของนักศึกษาฝึกสอนที่น่าสนใจอีกหลายประการ เช่น ศาสตร์ทางการศึกษาที่บรรจุลงในหลักสูตรตลอดสี่ปีหลักสูตรในส่วนที่เป็นวิชาชีพครูหรือทางวิชาชีพนั้นยังเป็นที่ถกเถียงกันว่าเป็นปัญหาส่วนหนึ่งของคุณภาพครูหรือไม่ (เป็ปีปี เมธาคุณวุฒิ 2525) วิชาพื้นฐานทั่วไปของโปรแกรมการฝึกหัดครู เป็นบทบาทนอกจุดเน้นหรือไม่ใช่จุดเน้นของการฝึกหัดครู และจะช่วยให้ นักศึกษาครูมีความคิดกว้างขวางขึ้น (Warren 1982) จริงหรือ ปัญหาด้านคุณภาพของการผลิตครู ปรากฏว่าสถาบันครุศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษาที่เลือกเข้ามาศึกษาวิชาชีพครู

มีความสามารถทางสติปัญญาต่ำ (Koehler 1985, คณะครุศาสตร์ 2530) ถ้าหากได้นักศึกษาที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูงเราจะผลิตครูที่มีคุณภาพได้หรือไม่ การจัดการครุศึกษาเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพนั้นควรเน้นอัตรมา โนทัศน์ (รุ่งนภา ทิมะ 2521) ถ้า นักศึกษาครุมีอัตรมา โนทัศน์ในทางบวกจะได้ครูที่มีสมรรถภาพด้านการสอนสูงหรือไม่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการสอนจริง (จิตรนารถ กิรติเสวี 2526) หรือไม่มีความสัมพันธ์กัน (พนอ เนตรพะไล 2522) ในเรื่องนี้ มากาเรตต์ (Magaret 1956) ได้เสนอความคิดเห็นจากผลการวิจัยว่าการที่จะแบ่งครูออกเป็นครูที่ดีและครูที่เลวนั้น สามารถแบ่งได้ด้วยเกรดเฉลี่ย (GPA) ในวิชาชีวะและเกรดเฉลี่ยในทางการสอน ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าจะมีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอน นอกจากนี้งานวิจัยของ บรูโน (Bruno 1970) พบว่า ความสำเร็จในการสอนสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยจากชั้นมัธยมปลาย เชฟฟิน (Cheffin 1986) พบว่า พื้นฐานความรู้เดิมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีผลต่อพัฒนาการทางอัตรมา โนทัศน์ด้วย (Giron 1985) ประเด็นอื่นที่น่าสนใจเช่น การได้รับข้อมูลย้อนกลับในแง่ผลของการสอนช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนปรับปรุงสมรรถภาพการสอน (ณรงค์ พุทธชวิน 2528) ได้หรือไม่ ถ้าเกิดความวิตกกังวลในการฝึกสอนทำให้ผลการสอนไม่ดีเท่าที่ควร (Kruzinski 1968) หรือไม่ ในด้านทัศนคติที่เชื่อว่า ถ้าครุมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพย่อมมุ่งให้การสอนสัมฤทธิ์ผล (อารีย์ รังสิโยภรณ์ 2513) ได้จริงหรือ ด้านสภาพโรงเรียน เมื่อพิจารณาจากอาคารสถานที่ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศในโรงเรียน รวมทั้งปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีวะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีวะในส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง เพื่อนนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักเรียน และการจัดการฝึกสอนของวิทยาลัยจะมีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอนหรือไม่

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสงสัยว่าตัวแปรเหล่านี้ได้แก่ พื้นความรู้เดิม ทัศนคติต่อวิชาชีวะครู สภาพโรงเรียน ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีวะ อัตรมา โนทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์วิชาชีวะครู ความวิตกกังวล ข้อมูลย้อนกลับ และ บุคลิกภาพความเป็นครู เป็นตัวแปรสาเหตุที่มีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือไม่

ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของครุด้วยการปรับปรุงตั้งแต่กระบวนการผลิตครุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเน้นสมรรถภาพด้านการสอน ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาและประเด็นปัญหาด้านครุศึกษาที่ยังสงสัยกันอยู่และยังไม่มีคำตอบที่แน่ชัดว่า ตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีวะ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถภาพด้านการ

สอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยใช้วิธีวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อหา รูปแบบและลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครู วิธีวิเคราะห์เส้นทาง เป็นวิธีที่สามารถศึกษาผลของกลุ่มตัวแปร ทั้งทางตรงและทางอ้อมตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิง เหตุผลที่นักวิจัยสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความรู้และ การพิจารณาเชิงทฤษฎี (Pedhazur 1982) และเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทดสอบความ เป็นจริงเชิงประจักษ์ของทฤษฎีอีกด้วย (Thom 1983) แมคโดนัล และเอลิง (McDonal and Eling 1976 quoted in Gage 1979) เสนอว่า ควรใช้วิธีวิเคราะห์เส้นทางในการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน การเรียนรู้ เพราะการวิเคราะห์แนวนั้นเป็นรากฐานของการพัฒนา ทฤษฎีการสอนให้เป็นระบบมากขึ้น เหตุผลและความสำคัญดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจึงเชื่อได้ว่าการ วิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อ การพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาครูให้เป็นระบบยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาผลของตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีต่อสมรรถภาพด้านการสอน ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครูทั้งทางตรงและทางอ้อม

แนวเหตุผลที่นำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่า สมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน วิทยาลัยครูขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน องค์ประกอบหรือตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อสมรรถภาพด้าน การสอนที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรภายนอกได้แก่ พื้นความรู้เดิม ทักษะคิด ต่อวิชาชีพครู สภาพโรงเรียน และปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กลุ่มตัวแปรภายในได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตมโนทัศน์ ประสบการณ์วิชาชีพครู ข้อมูลย้อนกลับ ความวิตกกังวล และ บุคลิกภาพความเป็นครู โดยมีแนวเหตุผลที่นำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยสรุปได้ดังนี้

พื้นฐานความรู้เดิมเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในด้านการศึกษ เพราะเป็นภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสติปัญญาที่นักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้ความสำคัญมาก (Anastasi 1965, คมเพชร ฉัตรศุภกุล 2515) และเชื่อว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด 2524) บลูม (Bloom 1976) เสนอไว้ในรูปแบบของทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนว่า " ความสามารถทางปัญญาที่จำเป็นต้องมีมาก่อน" หรือหมายถึงพื้นฐานความรู้เดิม เป็นตัวแปรที่สำคัญทางด้านคุณลักษณะของผู้เรียน บลูมเชื่อว่าผู้เรียนจะไม่สามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่(learning task) ได้จนถึงเกณฑ์ที่กำหนดถ้าหากผู้เรียนขาดความรู้เดิมที่จำเป็นต้องมีมาก่อน แต่ถ้าผู้เรียนมีความรู้เดิมที่จำเป็นมาก่อนเป็นไปได้ที่ผู้เรียนทุกคนจะสามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้ดี มิงงานวิจัยหลายเรื่องค้นพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานความรู้เดิมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นงานวิจัยของ สแคนเนลล์ (Scannell 1960) ลอง(Long 1960) คีเฟอร์(Keefe 1969) เชฟฟิน(Cheffin 1986) และ วาสนา พานิชการ (2511) ซึ่งพบว่าผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้งานวิจัยของบรูโน(Bruno 1970) พบว่าความสำเร็จในการสอนสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยจากชั้นมัธยมปลาย จึงน่าเชื่อได้ว่าพื้นฐานความรู้เดิมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถภาพด้านการสอน ทั้งยังพบว่าพื้นฐานความรู้เดิมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอัตรานวัตกรรม (เอนกกุล กรี่แสง 2526, Giron 1985) ซึ่งสอดคล้องความคิดที่ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่ออัตรานวัตกรรมคือประสบการณ์ในอดีต (สุรางค์ จันทร์เอม 2519)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า พื้นฐานความรู้เดิม มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอนดังผลการวิจัยของบรูโน (Bruno) มีผลทางอ้อมผ่านอัตรานวัตกรรมตามแนวคิดของจีรอน (Giron) และมีผลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวความคิดของบลูม(Bloom) และผลการวิจัยของสแคนเนลล์ (Scannell) ลอง(Long) คีเฟอร์(Keefe) เชฟฟิน (Cheffin)

ทัศนคติต่อวิชาชีพมีความสำคัญมากต่อบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่และภารกิจในวิชาชีพนั้น ๆ ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ เชื่อได้ว่าจะทำงานได้เป็นผลสำเร็จด้วยดีและมีประสิทธิภาพสูง (Gibson and Hunt 1965, สาโรช บัวศรี 2514) ส่วนอาชีพครูนั้นเชื่อว่าทัศนคติมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของครู (Ahluwalia 1974 อ่างโน จันทนา ชังใจ 2530) เป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งที่จะช่วยให้ครูประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการปฏิบัติงาน (Triandis 1971) ครูที่มีความรู้แต่ขาดทัศนคติที่ดีต่อการสอนแล้ว ย่อมจะเป็นครูที่ดีไม่ได้ (ชม ภูมิภาค 2516) หากครูผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตนเองก็ย่อมปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างภาคภูมิใจ และมุ่งในการสอนของตนให้สัมฤทธิ์ผลพร้อมทั้งจะรู้สึกมีความ

สุขในการเป็นครู ในทางตรงกันข้ามถ้าครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพของตนก็ย่อมไม่เต็มใจที่จะประกอบอาชีพให้ก้าวหน้า ไม่ชวนชวยที่จะทำงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ (อารี รังสิโยภฤกษ์ 2513) ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของผู้สอนเป็นตัวประกอบสำคัญต่อการสอน (Coffman 1968) ทัศนคติต่อวิชาชีพสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการสอน (วรรณวิภา ทองงอก 2517, ภิลัก สันติสุขวงศ์โชติ 2520) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วรรณวิภา ทองงอก 2517) งานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครู (สมสมัย นัทักษ์ 2513)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพครู มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอนตามแนวคิดของกิปสันและฮันท์ ทรีแอนด์ส อลูวาเลีย และผลการวิจัยของ วรรณวิภา ทองงอก และภิลัก สันติสุขวงศ์โชติ มีผลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังผลวิจัยของ สมสมัย นัทักษ์

ในด้านสภาพโรงเรียนนั้นเชื่อว่าเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถภาพด้านการสอน ทั้งนี้เพราะการที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะทำการสอนได้ดีเพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนทั้งทางด้านกายภาพและด้านวิชาการ จากงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครูพบว่าปัญหาที่นักศึกษาพบเสมอได้แก่ โรงเรียนขาดอุปกรณ์ (Urly 1959, วิลาวลัย จำรูญโรจน์ 2526) ขาดคู่มือครู สื่อการสอน ตำรา และเอกสารประกอบการสอน (วิชัย อินทร์เทพา 2524) โรงเรียนฝึกสอนไม่บริการจัดหาอุปกรณ์การสอน และให้ยืมอุปกรณ์การเรียนการสอน (เจสตา ธนวิภาคะนนท์ 2523) มอบหมายงานให้นักศึกษามากเกินไป (Kalick 1971) ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (เจริญผล สุวรรณโชติ 2524) สภาพโรงเรียนด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศในโรงเรียนก็มีผลต่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนด้วย (จำรัส บุญญานันต์ 2532) และยังพบว่าสิ่งที่นักศึกษาวิตกกังวลในการฝึกสอนคือ สถานที่ตั้งของโรงเรียน (Madley 1978)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า สภาพโรงเรียน มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวล

ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถภาพด้านการสอน ปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถาบันฝึกหัดครู อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และ

นักเรียน ในการสัมมนาหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละครั้งจะพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ประสบมาอย่างมากมาย ซึ่งเป็นปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา ได้แก่ ปัญหาค่าใช้จ่ายในการเตรียมอุปกรณ์การสอน (จำรัส บุญญานันต์ 2532, เจริญผล สุวรรณโชติ 2524) ปัญหาในการคิดสร้างอุปกรณ์การสอน การพบเด็กที่มีปัญหา (เกษม ศรีเดิมา 2518) ปัญหาที่เกิดจากอาจารย์พิเศษ อาจารย์พี่เลี้ยง ให้ความใกล้ชิดและความอบอุ่นกับนักเรียนน้อยไป และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเองประสานงานกับกลุ่มเพื่อนนักศึกษาด้วยกันได้ไม่ดีพอ (พิศวง ธรรมพินทา 2519) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า นักศึกษาวิตกกังวลและมีความขัดแย้งในหน้าที่บางอย่าง เช่น การวางตัวกับนักเรียน การปรับตัวเข้ากับอาจารย์ในโรงเรียน (Diana 1970) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อ การได้รับข้อมูลย้อนกลับ ถ้าปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพลดน้อยลง น่าจะส่งเสริมให้สมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพดีขึ้น

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านข้อมูลย้อนกลับ ความวิตกกังวล

อ้อม โนทัศน์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ น่าจะเป็นตัวกำหนดเบื้องต้นว่านักศึกษาจะ ประสบผลสำเร็จในการสอนเพียงใด เพราะอ้อม โนทัศน์เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล ผู้ที่มีอ้อม โนทัศน์ที่ดีต่อตนเองจะสามารถใช้ตนเป็นเครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถที่จะประกอบ กิจกรรมให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีอ้อม โนทัศน์ไม่ดีต่อตนเองมักประสบความ ล้มเหลวอยู่เสมอ (Lazarus 1963) อ้อม โนทัศน์เป็นองค์ประกอบสำคัญของบุคลิกภาพ เป็นแรงผลักดันเบื้องต้นที่ทำให้พยายามทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายอันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Bloom 1977) ผลวิจัยยังพบว่าอ้อม โนทัศน์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Purkey 1970, สมชัย ชินะตระกูล 2517, รุ่งนา ทิมะ 2521) และพบว่า อ้อม โนทัศน์สัมพันธ์ กับผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย (Worell 1969, บัญญัติ ใจบรรจง 2526) อ้อม โนทัศน์ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของบุคลิกภาพ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน (Bloom 1977, วรดี สิริพิฑูร 2525) บุคคลที่มีอ้อม โนทัศน์ดีจะมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเอง มีความกระตือรือร้น และสามารถปรับตัวได้ดี (Combs and Snygg 1959)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า อ้อม โนทัศน์ มีผลทางตรงต่อ สมรรถภาพด้านการสอนตามแนวความคิดของลาซารัส (Lazarus บลูม (Bloom) และผลการวิจัย ของวอเวลล์ (Worell) บัญญัติ ใจบรรจง มีผลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิด

ของบลูม (Bloom) และผลการวิจัยของ เพอร์รี่ (Purkey) รุ่งนา ทิมะ สมชัย ชินะตระกูล และ มีผลทางอ้อมผ่านบุคลิกภาพความเป็นครูตามแนวคิดของคอมบ์และสไนก์ (Combs and Snygg) และบลูม (Bloom)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพราะครูเป็นบุคคลที่ได้รับการศึกษามากกว้างขวาง โดยเฉพาะมีพื้นฐานกว้างในสาขาวิชาที่ตนสอนหรือรับผิดชอบ โดยเน้นที่การศึกษาหรือมีความรู้ความเข้าใจและสาขาวิชาเอก (Houston and Jones อ้างใน นิคม ตั้งคะนิพน 2528) หลักสูตรครุศึกษาทั่วไปจึงจัดให้นักศึกษาครูได้มีความรู้ทางวิชาการ 3 กลุ่ม คือ วิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาเฉพาะด้าน (เอก-โท) และวิชาชีพครู (วิชาการศึกษา) โดยคาดว่านักศึกษาครูจะได้นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพครู สมิท (Smith 1962) เชื่อว่าความรู้ทั่วไป ความรู้ในวิชาชีพครู และความรู้ในวิชาเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงน่าจะมีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ งานวิจัยของบรูโน (Bruno 1970) พบว่า ความสำเร็จในการสอนมีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยจากชั้นมัธยมปลายและเกรดเฉลี่ยจากวิชาวิธีสอน งานวิจัยที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ในการสอน เช่น งานวิจัยของ คิมเมล (Kimmel 1965) จิตรนารถ กীরติเสวี (2516) ปรียา พัฒนานนท์ (2516) วรณวิภา ทองงอก (2517) สุทิน นายะพิทักษ์ (2518) งานวิจัยของโดฟ (Dove 1960) และบรรเลง ทรรทรานนท์ (2518) พบว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาเฉพาะด้าน สัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการสอน

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอนตามแนวความคิดของสมิท (Smith) ฮุสตันและโจนส์ (Houston and Jones) และผลการวิจัยของ คิมเมล (Kimmel) จิตรนารถ กীরติเสวี ปรียา พัฒนานนท์ วรณวิภา ทองงอก สุทิน นายะพิทักษ์ งานวิจัยของโดฟ (Dove) และบรรเลง ทรรทรานนท์ มีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวลและบุคลิกภาพความเป็นครูตามแนวความคิดของเบค (Beck) ที่เชื่อว่าสภาพการณ์ทำให้เกิดความวิตกกังวล ดังนั้นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำน่าจะเกิดความวิตกกังวลมาก อันมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพด้วย

ด้านการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครูนั้น กรมการฝึกหัดครูให้แนวทางในการปฏิบัติไว้ คือ ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็น 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาและสังเกตการเป็นผู้ช่วยครู การทดลองสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป (กรมการฝึกหัดครู 2529) ใน 3 ขั้นแรกนั้น เป็นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ ขั้นการสังเกต การเป็นผู้ช่วยครู และการทดลองสอน มีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันตลอดเวลา ให้มีความคุ้นเคยและได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร ดังนั้นประสบการณ์ครูที่ได้รับก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพน่าจะมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าหากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ขั้นตอนแรกมาเป็นอย่างดี จะช่วยให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ครูในขั้นตอนที่ 4 ได้เป็นอย่างดีและมีความมั่นใจสูง (กรมการฝึกหัดครู 2531)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ประสบการณ์วิชาชีพครู มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน

ข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความสำคัญยิ่งต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพราะข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการสอน ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาจะได้รับการนิเทศจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่น อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งมุ่งช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้มีสมรรถภาพการสอนในระดับที่ประสงค์ตามหลักสูตร (ณรงค์ พุทธิชีวิน 2528) ทั้งผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับตลอดเวลาจากการสังเกตปรากฏการณ์ในชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้สอนอาจได้รับข้อมูลจากเพื่อนครู ผู้ปกครองนักเรียน หรือ คนอื่นที่อยู่แวดล้อม ภายใต้อ้อมลูย้อนกลับเหล่านี้ ผู้สอนสามารถพัฒนาการสอนให้บรรลุจุดหมายตามต้องการได้ (Gage and Runkel อ้างใน Argyle 1973) และงานวิจัยของ ซิวิลลี (Civille อ้างใน นิคม ตั้งคะนิพน 2528) พบว่า ข้อมูลย้อนกลับมีส่วนกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพพัฒนาตนเอง โดยมาจากผลการสอนหรือกิจกรรมของนักศึกษาเอง ร้อยละ 54 การให้ข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์มีผลร้อยละ 22 การให้คำแนะนำของพี่เลี้ยงมีผลเพียง ร้อยละ 8.6 ยังมีงานวิจัยที่พบว่าข้อมูลย้อนกลับที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รับจากนักเรียนจะทำให้นักศึกษาเปลี่ยนสไตล์การสอนของตัวเองไปในมิติที่ดีขึ้น (Tuckman and Yate 1980) และการได้รับข้อมูลย้อนกลับระหว่างเพื่อนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีผลต่อสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Glassberg 1978, ณรงค์ พุทธิชีวิน 2528) นอก

จากนี้ เบค (Beck 1972) เชื่อว่าสภาพการณ์ทำให้เกิดความวิตกกังวล ดังนั้นการได้รับข้อมูลย้อนกลับบางกรณีอาจทำให้เกิดความวิตกกังวลขึ้นมาได้

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ข้อมูลย้อนกลับ มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอนตามแนวความคิดของเกจและรันเคิล (Gage and Runkel) และผลการวิจัยของซีวิลลี (Civille) ทักแมนและเยต์ (Tuckman and Yate) มีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวลตามแนวคิดของเบค (Beck)

เกี่ยวกับความวิตกกังวล บอยคิน (Boykin 1960) เชื่อว่าการที่นักศึกษาบกพร่องในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ได้เป็นเพราะขาดความรู้หรือประสบการณ์ไม่พอ แต่เป็นเพราะองค์ประกอบบางอย่าง ความวิตกกังวลเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนทำให้เกิดความบกพร่องในขณะฝึกสอน ครูซินสกี (Kruszynski 1968) กล่าวว่าเนื่องจากการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นแบบอัตนัย นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมักเกิดความวิตกกังวลขณะฝึกสอน และพยายามที่ศึกษาว่าผู้นิเทศต้องการให้สอนแบบไหนแล้วทำตามทำให้หมดความคิดริเริ่ม ไม่เชื่อมั่นตนเอง เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อหน้าที่ไม่กล้าแสดงออก เกิดความวิตกกังวลว่าจะต้องปฏิบัติตามขอบเขตที่กำหนดทำให้การสอนไม่ดีเท่าที่ควร งานวิจัยของปริยา พัฒนานนท์ (2516) พบว่าความวิตกกังวลในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในทางลบ นอกจากนี้ในทฤษฎีของโฮแกน (Hogan cited by Roger 1951) การเกิดความวิตกกังวลมาก ๆ ทำให้บุคลิกภาพแปรปรวนได้

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า ความวิตกกังวล มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอนตามแนวความคิดของบอยคิน (Boykin) และครูซินสกี (Kruzinski) และมีผลทางอ้อมผ่านบุคลิกภาพตามทฤษฎีของโฮแกน

บุคลิกภาพความเป็นครูเป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ดังที่กล่าวไว้ว่าบุคลิกภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนและบุคลากรอื่นในโรงเรียนเกิดความประทับใจหรือไม่ประทับใจได้ และส่งผลไปยังประสิทธิภาพของการเรียนการสอนด้วย (คณะครุศาสตร์ 2523) บุคลิกภาพของครูจึงมีความสำคัญต่อการสอน (Alexander and Halverson 1968) และมีส่วนทำให้การสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ (อารมภ์ เทียนพิทักษ์ 2528) การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการสอนพบว่า บุคลิกภาพของครูเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ (Coffman 1968, Mcdaneil and Ravitq 1971, Romine 1974, ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา 2520,

จินตนา มาพวง 2520, ซาดา บัวแสง 2520) และ คิมเมล (Kimmel 1965) ได้วิจัยพบว่าตัวประกอบด้านบุคลิกภาพของครูมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลในการสอนอย่างมีนัยสำคัญ

จากแนวความคิดและผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยจึงเชื่อว่า บุคลิกภาพความเป็นครู มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน

สำหรับสมรรถภาพด้านการสอนนั้น พินัส หันนาคินท์ (2524) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะด้านงานวิชาชีพของครูว่าองค์ประกอบทางด้านการสอนได้แก่ การเตรียมและวางแผนการสอน การใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการดำเนินการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน กรมการฝึกหัดครู (2529) กำหนดรายการประเมินสมรรถภาพการสอนในด้านการเขียนแผนการสอนย่อยและการปฏิบัติ การสอนจาก การควบคุมชั้นเรียน บุคลิกภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลและการเสริมแรง ฮอลล์ (Hall 1976 อ้างใน ปทีป เมธาคุนวุฒิ 2530) กำหนดสมรรถภาพครูเป็น สมรรถภาพด้านความรู้ปัญญา สมรรถภาพด้านเจตคติ สมรรถภาพด้านการปฏิบัติ และสมรรถภาพที่แสดงให้เห็นในผลผลิต ณรงค์ พุทธิชีวิน (2528) กล่าวว่า การประเมินสมรรถภาพการสอนทำได้โดยใช้พฤติกรรมการสอนที่ปรากฏและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่สามารถประเมินโดยใช้พฤติกรรมที่ปรากฏก็ได้ เพราะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพร้อม ๆ กันไปเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและไม้อาจทำได้อย่างมีคุณภาพเพียงพอ แหล่งการได้มาของข้อมูลในการประเมินการสอนนั้นอาจได้จาก ผู้สอน ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ว่าจ้าง ผลการสอบ และนักเรียน การได้มาของข้อมูลใช้วิธีพูดคุยสนทนา สัมภาษณ์ ใช้เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ ตลอดจนถึงการใช้แบบสอบถาม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ 2524) แฮร์ริส (Harris 1986) เสนอแหล่งข้อมูลในการประเมินการสอนจาก 4 แหล่ง คือ ประเมินตนเอง สังเกตการสอนในห้องเรียน ประเมินโดยนักเรียน และ ประเมินจากกลุ่มเพื่อน บุญเรียง ชจรศิลป์ และ สำเนาวั ชจรศิลป์ (2529) วิจัยเรื่อง การใช้และความคิดเห็นต่อการประเมินการสอนของผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนเห็นพ้องกันว่าผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอนควรเป็นนิสิตนักศึกษาและตัวผู้สอนเอง การวิจัยนี้จึงใช้แหล่งประเมินสมรรถภาพด้านการสอน 5 แหล่ง คือ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อนนักศึกษา และนักเรียน

ส่วนวิธีวิเคราะห์เส้นทางเป็นวิธีวิจัยที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้ดี ไรท์ (Wright 1934) กล่าวว่า เป็นวิธีการผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณเข้ากับข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้อันทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุและผล (causal relations) เพื่อตีความในเชิงสถิติ

และแบบบี (Babbie 1975) เสริมว่าเทคนิคนี้แสดงแผนภูมิซึ่งบ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ชัดเจนและแน่นอนกว่าวิธีอื่นใด (อ้างใน ประชัช เบียมสมบูรณ์ 2527) ประโยชน์ของวิธีวิเคราะห์เส้นทางประการแรก คือ บังคับให้นักวิจัยระบุลำดับตำแหน่งก่อนหลังของตัวแปรและความเชื่อมโยงของตัวแปรทั้งหลายให้ชัดเจน ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่มีต่อกันและกันด้วย ประการที่สอง ช่วยในการคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ขนาดมากน้อยของค่าสหสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมนี้สามารถนำมาใช้เปรียบเทียบความสำคัญของตัวแปรแต่ละคู่ในแบบจำลองสาเหตุและผลได้ในภายหลัง ประการสุดท้าย ช่วยให้สามารถแยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรออกเป็นสองประเภทคือความสัมพันธ์อย่างง่าย(ความสัมพันธ์ทางตรง) และความสัมพันธ์ซับซ้อน ซึ่งแยกออกเป็นอิทธิพลทางอ้อมกับอิทธิพลไว้วิเคราะห์ (ประชัช เบียมสมบูรณ์ 2527) วิเชียร เกตุสิงห์ (2522) กล่าวว่า วิธีวิเคราะห์เส้นทางจะช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรหลัก และใช้ทดสอบความแน่นอนของรูปแบบที่เราคาดไว้กับรูปแบบที่เป็นจริง วิธีวิเคราะห์เส้นทางเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ใช้ในการทดสอบทฤษฎี แต่ไม่ใช่เป็นการสร้างทฤษฎี (Kerlinger and Pedhazur 1973)

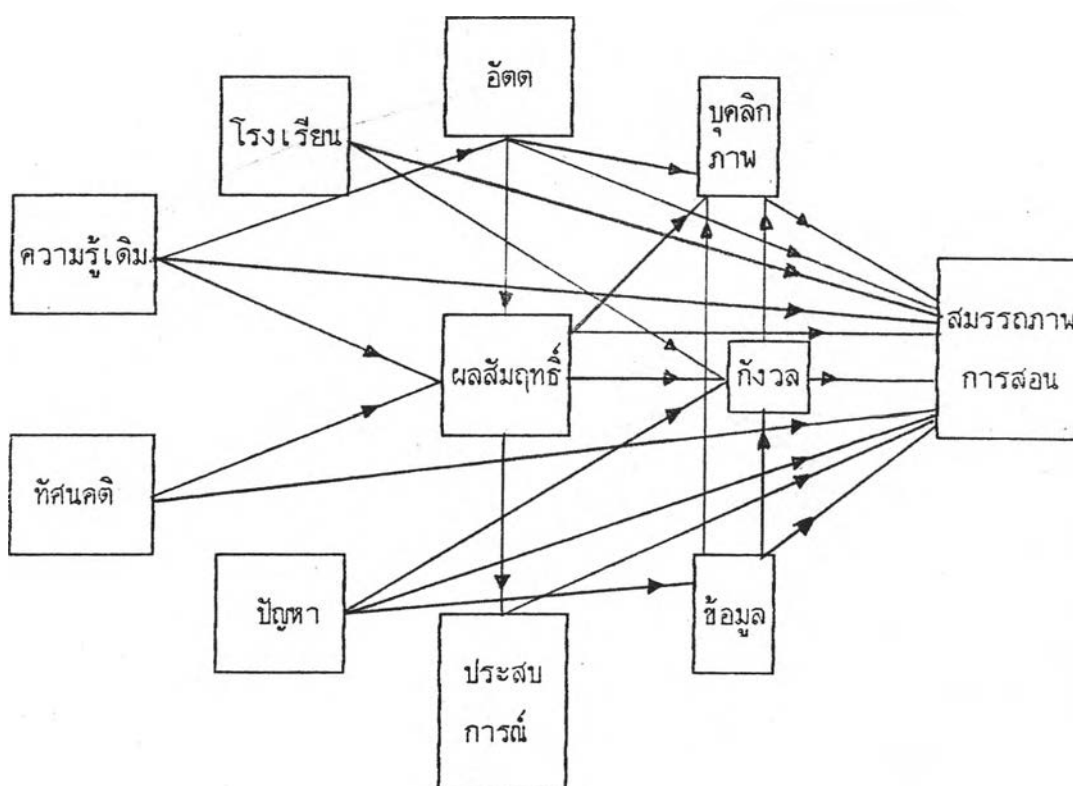
สมมติฐานในการวิจัย

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยในเชิงความเป็นเหตุผล (Causality) อาศัยลำดับของเวลาของการเกิดตัวแปร ความคงที่ของตัวแปร และการแปรผันร่วมกันของตัวแปร นำมากำหนดสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. พื้นความรู้เดิม มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่าน อัตมโนทัศน์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ทักษะคิดต่อวิชาชีวศร มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. สภาพโรงเรียนฝึกสอน มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพทางด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวล
4. ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวล และข้อมูลย้อนกลับ

5. อັตมโนทัศน์ มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพความเป็นครู
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวล และบุคลิกภาพความเป็นครู
7. ประสบการณ์วิชาชีพชั้นครู มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน
8. ข้อมูลย้อนกลับ มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านความวิตกกังวล และบุคลิกภาพความเป็นครู
9. ความวิตกกังวล มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน และมีผลทางอ้อมผ่านบุคลิกภาพความเป็นครู
10. บุคลิกภาพความเป็นครู มีผลทางตรงต่อสมรรถภาพด้านการสอน

สมมติฐานการวิจัยนำมาแสดงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ได้ตั้งแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นครู และสมรรถภาพด้านการสอน

หมายเหตุ ความหมายของสัญลักษณ์และคำที่ใช้ในแผนภาพที่ 1 มีดังนี้

-----> แทน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ด้านทางลูกศรเป็นตัวแปรสาเหตุ ด้านหัวลูกศรเป็นตัวแปรผล

ความรู้เดิม	หมายถึง	พินความรู้เดิม
ทัศนคติ	หมายถึง	ทัศนคติต่อวิชาชีพครู
โรงเรียน	หมายถึง	สภาพโรงเรียน
ปัญหา	หมายถึง	ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
อัตต	หมายถึง	อัตม โนทัศน์
ผลสัมฤทธิ์	หมายถึง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ประสบการณ์	หมายถึง	ประสบการณ์วิชาชีพครู
ข้อมูล	หมายถึง	ข้อมูลย้อนกลับ
กังวล	หมายถึง	ความวิตกกังวล
บุคลิกภาพ	หมายถึง	บุคลิกภาพความเป็นครู
สมรรถภาพการสอน	หมายถึง	สมรรถภาพด้านการสอน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในวิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ 6 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนดุสิต และวิทยาลัยครูสวนสุนันทา เฉพาะที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคต้น ปีการศึกษา 2533

2. ตัวแปรในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ตัวแปรทำนาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.2.1 ตัวแปรภายนอก 4 ตัวแปร ได้แก่

- พินความรู้เดิม
- ทัศนคติต่อวิชาชีพครู

- สภาพโรงเรียน
- ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.2.2 ตัวแปรภายใน ได้แก่

- อัตมโนทัศน์
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ประสบการณ์วิชาชีพครู
- ข้อมูลย้อนกลับ
- ความวิตกกังวล
- บุคลิกภาพความเป็นครู

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่

- สมรรถภาพด้านการสอน

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. สมรรถภาพด้านการสอนเป็นปริมาณที่วัดได้จากแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. คะแนนการตอบแบบสอบถาม แบบประเมิน ไม่ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านเวลาและสถานที่
3. ข้อมูลที่ได้รับ ได้มาจากการตอบอย่างจริงจังใจของผู้ให้ข้อมูล
4. เพศของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไม่มีผลต่อสมรรถภาพด้านการสอน
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประเมิน โดยอาจารย์ในแต่ละวิทยาลัยมีมาตรฐานเดียวกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพด้านการสอน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้าน การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และทักษะการสอน

บุคลิกภาพความเป็นครู หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้านการแต่งกาย กิริยาท่าทาง ความประพฤติ การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความมีเหตุผล การควบคุมอารมณ์ ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ และมนุษยสัมพันธ์

ความวิตกกังวล หมายถึง ความวิตกกังวลในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู เป็นสภาวะจิตใจที่มีความตึงเครียดหวาดระแวงและกลัว ซึ่งบางครั้งอาจหาสาเหตุได้ บางครั้งหาสาเหตุไม่ได้ เกิดจากความต้องการความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง สิ่งที่นักศึกษาได้รับรู้เกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอนของตนเอง จากนักเรียน เพื่อนนักศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และตัวนักศึกษาเอง โดยคำบอกเล่า หรือโดยการสังเกตด้วยตนเอง

ประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาครูในด้านสมรรถภาพ ความเป็นครู ซึ่งนักศึกษาได้รับมาจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ขึ้นการสังเกต การเป็นผู้ช่วยครู การทดลองสอน โดยการรับรู้ของตนเอง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แด้มเฉลี่ย (G.P.A.) ของนักศึกษาโดยแยกคิดเป็น แด้มเฉลี่ยสะสม แด้มเฉลี่ยวิชาพื้นฐานทั่วไป แด้มเฉลี่ยวิชาชีพครู และแด้มเฉลี่ยวิชาเอก-โท

อัตมโนทัศน์ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งสรุปได้จาก ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ตนได้รับ

ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในด้านต่าง ๆ คือ ตัวนักศึกษาเอง อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน และการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สภาพโรงเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้าน อาคารสถานที่ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศในโรงเรียน

ทัศนคติต่อวิชาชีพครู หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงที่บ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

พื้นฐานความรู้เดิม หมายถึง คะแนนสะสมเฉลี่ย (G.P.A.) ที่นักศึกษาครูได้รับในขณะที่เรียน ในชั้นสูงสุดก่อนเข้าเรียนในวิทยาลัยครู

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง นักศึกษาครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคต้น ปีการศึกษา 2533

โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง โรงเรียนที่วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ คัดเลือกให้เป็นโรงเรียนสำหรับนักศึกษาครูทำการฝึกประสบการณ์

วิทยาลัยครู หมายถึง วิทยาลัยครูในสังกัดกรมการฝึกหัดครู

นักศึกษาครู หมายถึง นักศึกษาในวิทยาลัยครูที่เลือกเรียนทางสายการศึกษา

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพรหรืออาจารย์จากวิทยาลัยครู ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพร

อาจารย์พี่เลี้ยง หมายถึง อาจารย์ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพรที่โรงเรียนแต่งตั้งให้เป็นพี่เลี้ยงแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพร

ตัวแปรภายนอก หมายถึง ตัวแปรที่ค่าความแปรปรวนทั้งหมดถูกกำหนดโดยตัวแปรสาเหตุที่อยู่นอกกรอบแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนด จึงไม่ต้องอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรภายนอก

ตัวแปรภายใน หมายถึง ตัวแปรที่ค่าความแปรปรวนอธิบายได้โดยตัวแปรภายนอก หรืออธิบายโดยตัวแปรภายในที่เกิดขึ้นก่อนตัวแปรนั้น ๆ

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง รูปแบบที่มีเส้นโยงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุที่เป็นทั้งตัวแปรภายนอกและตัวแปรภายใน ไปยังตัวแปรผลที่เป็นตัวแปรภายใน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพร
2. ทำให้ทราบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพร
3. ทำให้ทราบขนาดของผลทั้งทางตรง ทางอ้อม และผลกระทบรวม ของตัวแปรด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรที่มีต่อสมรรถภาพด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพร
4. นำข้อค้นพบไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การฝึกอบรม นักศึกษาครูและการคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนักศึกษาครูในวิทยาลัยครู